

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян” № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, [e-mail:arch@vas.bg](mailto:arch@vas.bg)

Изх. № 596

Дата: 20.06.2022 г.

**ДО
МИНИСТЪРА
НА ПРАВОСЪДИЕТО
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ –
Г-ЖА НАДЕЖДА ЙОРДАНОВА**

СТ А Н О В И Щ Е

от ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ,
с адрес: гр. София, ул. „Калоян” № 1-А,
представяван от председателя –
д-р Ивайло Дерменджиев

Относно:

Проект на Закон за изменение и допълнение на
Търговския закон, обявен за обществено
обсъждане на 13.05.2022 г.

УВАЖАЕМА Г-ЖО МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО,

На 13.05.2021 г. в Портала за обществени консултации на Министерски съвет strategy.bg беше обявен за обществена консултация проект на Закон за изменение и допълнение към Търговския закон („Проекта” или „ЗИДТЗ”).

На основания чл. 26, ал. 3 от Закона за нормативните актове, Висшият адвокатски съвет изразява настоящото становище по проекта, без то да

претендира, че изчерпва всички бележки и предложения за необходимите промени в законопроекта.

I. ОБЩИ БЕЛЕЖКИ ПО ЗАКОНОПРОЕКТА.

Целта на промените е да ускори производството по несъстоятелност, да подобри неговата ефективност и по този начин - да гарантира изпълнението на целите на производството по несъстоятелност – справедливо удовлетворяване на кредиторите и създаване на възможности за оздравяване на предприятието на длъжника,.

Необходимостта от промени на производството по несъстоятелност у нас е очевидна не само предвид критиките, отправени към уредбата на производството по несъстоятелност от водещи специалисти, но най-вече и от анализите, направени в хода на мониторинга на производството по несъстоятелност, направени от Световната банка, последователно в периода 2015 г. – 2018 г., както и от препоръките, направени в хода на изпълнение на проект „Реформи в областта на несъстоятелността“, съгласно договор SRSS/SC2018/051, обособена позиция 1, по програма за подкрепа на структурни реформи на ЕК.

Поради това, Висшият адвокатски съвет принципно подкрепя законодателната инициатива за изменение на разпоредбите на Търговския закон, касаещи производството по несъстоятелност и обявената в мотивите цел – ускоряване на производството, подобряване на ефективността му, унифициране на процедурата, включително и чрез създаване на бланкетни документи - образци и създаване на достатъчно гаранции за защита правата на всички кредитори – и обезпечените, и необезпечените, както и предотвратяване на злоупотребите с права в производството по несъстоятелност.

Настоящото становище съдържа критичен анализ на тези разпоредби, които по наше мнение поставят въпроси или съдържат спорни или неприемливи разрешения. Измененията, които не се обсъждат намираме за обосновани и съдържащи разрешение на натрупаните в практиката проблеми, предвид което считаме, че следва да бъдат подкрепени.

II. ПО КОНКРЕТНИ РАЗПОРЕДБИ НА ЗАКОНОПРОЕКТА

1. По изменените разпоредби, касаещи обжалването на определенията и решенията на съда по несъстоятелността – проект за изменение на чл. 613а ТЗ.

Според мотивите към законопроекта, с промените в тази част се постига следното:

- Създават се общи норми относно сроковете за подаване на въззивна, съответно на касационна жалба срещу което и да е от решенията в производството по несъстоятелност и се внася се яснота за началния момент на течението им;

- уеднаквява се начина за връчване на всички видове решения, които се постановяват по молбата по чл.625 ТЗ, и на жалбите срещу тях;
- въвежда се регулация относно сроковете за подаване на отговори срещу жалбите;

Съгласни сме, че предложените промени постигат горепосочените целите. Същевременно, продължават да бъдат неразрешени редица други проблеми, касаещи обжалването на актове в производството по несъстоятелност, които проблеми изобщо не са адресирани от законопроекта.

На първо място, следва да се разшири обхвата на актовете, които подлежат на обжалване по общия ред на Гражданския процесуален кодекс - т.е. – пред въззивния съд и пред касационната инстанция – при наличие на предпоставките за допускане на акта до касационно обжалване. Считаме, че определението на съда по чл.729, ал.1 ТЗ – определението за одобряване на сметката за разпределение, следва да бъде включено в категорията на актовете по ал.1, тъй като с този акт пряко се въздейства върху една от целите на производството по несъстоятелност – справедливото удовлетворение на кредиторите.

При настоящата законодателна промяна по никакъв начин не е засегнат въпроса за разширяването на кръга на субектите, които могат да обжалват решението за откриване на производството по несъстоятелност. Изоставена е дори идеята, залегнала в предходния законопроект за изменение и допълнение на Търговския закон (обявен за обществено обсъждане на 26.02.2021 г.), която предвиждаше макар и ограничени права на всеки кредитор на длъжника и на кредиторите по чл.717н ТЗ да обжалват решенията за прекратяване на производството поради невнасяне на разносните, обезпечавачи неговото развитие. Считаме, че предвид действието на решението за откриване на производството по несъстоятелност, респективно – за обявяване в несъстоятелност по отношение на всички, следва да бъде възприета идеята на тези субекти – всеки кредитор на длъжника и кредиторите по чл.717н ТЗ, да бъде призната възможността да обжалват решенията за откриване на производството, респ. за обявяване на длъжника в несъстоятелност. Не е допустимо едно решение да поражда действие за определено лице, а то да не може да го обжалва. Впрочем, такава е била уредбата по стария Търговски закон, който е предвиждал решението за откриване на производство по несъстоятелност да може да се обжалва от всеки кредитор на длъжника.

2. Относно измененията на чл. 629 ТЗ.

Според мотивите към законопроекта, това изменение осигурява възможността молбите по чл.625 ТЗ на длъжника и на кредиторите срещу същия този длъжник да бъдат разгледани в рамките на едно производство.

Мотивите сочат, че следваният подход от една страна постига един благоприятен резултат, като същевременно избягва друга опасност:

- постига това, че производството по несъстоятелност ще може да се открие по молба на длъжника, когато молбата на кредитор по чл. 625 ТЗ е неоснователна само поради липса на активна легитимация;
- избягва обвързване на кредиторите от решения, постановени въз основа на представена от длъжника с молбата му по чл. 625 ТЗ невярна документация за финансово-икономическото му състояние

Уредбата, която законопроекта дава по отношение конкуренцията на молби на кредитора и длъжника, от една страна, а от друга страна – по отношение на конкуренцията на молби от няколко кредитора е в голяма степен казуистична и се отклонява от досегашната уредба, според която охранителното производство, образувано по молба на длъжника по чл.625 винаги се спираше, ако до датата на постановяване на решение по последната, постъпеше молба на кредитор по чл.625.

В законопроекта се разглеждат множество хипотези, като се дава различно разрешение в зависимост от момента, в който възниква конкуренцията между молбите на длъжника и кредитора.

Първа хипотеза – Това е хипотезата, при която не възниква конкуренция между молбите на различните субекти, притежаващи процесуалноправна легитимация да поискат откриване на производство по несъстоятелност на длъжника.

В този случай, молбата на длъжника, съответно – на кредитора се разглежда в 20-дневен срок от постъпването ѝ.

Втора хипотеза – Постъпила от длъжника/кредитора молба по чл.625 ТЗ, като към момента на постъпване на молбата е налице или впоследствие настъпва конкуренция с молба по чл.625 ТЗ на кредитора/длъжника. Тук разграничаваме няколко подхипотези:

- При висящо производство, образувано по молба на кредитор по чл.625 ТЗ, постъпва молба на длъжника по чл.625 ТЗ преди приключване на съдебното дирене в първа инстанция. В този случай молбите на кредитора и на длъжника се разглеждат заедно;

- При висящо производство, образувано по молба на кредитор по чл.625 ТЗ, постъпва молба на длъжника по чл.625 ТЗ след приключване на съдебното дирене по делото. В този случай, по молбата на длъжника се образува отделно производство, което се спира до приключване на производството, образувано по молбата на кредитора с влязъл в сила акт.

- При висящо производство, образувано по молба на длъжник по чл.625 ТЗ, постъпва молба на кредитор по чл.625 ТЗ в 7-дневния срок от

обявяването на молбата на длъжника в търговския регистър. В този случай молбите на кредитора и на длъжника се разглеждат заедно;

- При висящо производство, образувано по молба на длъжник по чл.625 ТЗ, постъпва молба на кредитор по чл.625 ТЗ след изтичане на 7-дневния срок от обявяването на молбата на длъжника в търговския регистър. В този случай, по молбата на кредитора се образува отделно производство, което се спира до приключване на производството, образувано по молбата на длъжника с влязъл в сила акт.

Трета хипотеза – При висящо производство, образувано по молба на кредитор и постъпила молба за присъединяване от друг кредитор до приключване на първото заседание па делото, молбите на двамата кредитори се разглеждат в едно общо производство.

Четвърта хипотеза – При висящо производство, образувано по молба на кредитор и постъпила молба за присъединяване от друг кредитор след приключване на първото заседание па делото, по молбата на кредитора за присъединяване се образува отделно производство, което се спира до приключване на първото производство по несъстоятелност с влязъл в сила акт.

Считаме, че предложената уредба не води до оптимизиране на производството по несъстоятелност и най-вече, че не способства за постигане на неговите цели. В сега действащата редакция на закона съдът спира делото, образувано по молба на длъжника, ако до датата на постановяване на решението по него кредитор подаде молба за откриване на производство по несъстоятелност. Производството по несъстоятелност, образувано по молба на длъжника, разкрива в голяма степен белезите на охранително, едностранно производство, по което се представят изчерпателно изброени документи и по което съдът се произнася с позитивен на молителя акт, в закрито заседание. В производството не участва насрещна страна и доказателствата се събират и проверяват от съда по несъстоятелността, в т.ч. и служебно, като в последния случай делото може да се разгледа и в открито заседание (чл. 533-535 ГПК). Друго дело, образувано по молба на кредитор в хода на производството, инициирано от длъжника, съставлява специална хипотеза на основанието за спиране на охранителното производство по чл. 536, ал. 1, т. 1 ГПК - висящо дело, което има за предмет същото правоотношение, което е предмет на установяване и по молбата на длъжника - състоянието на неплатежоспособност (свръхзадълженост) и началната дата на неплатежоспособността, както и условията, при които производството по несъстоятелност да бъде открито. С други думи, чрез новелата на ал. 3 на чл. 629 ТЗ въпросът бе изрично разрешен в посока най-близка до логиката на гражданския процес - съдът спира делото, образувано по молба на длъжника, ако до датата на постановяване на решението по него кредитор подаде молба за откриване на производство по несъстоятелност.

С предложенията за изменение, това общо правило се изоставя и остава приложимо единствено в хипотезата на висящо производство, образувано по молба на кредитор по чл.625 ТЗ и постъпила впоследствие молба на длъжника по чл.625 ТЗ след приключване на съдебното дирене по делото. Стига се дори до възможност при конкуренция между молбата на длъжник и кредитор, да продължи разглеждането на молбата на длъжника, а производството, образувано по молбата на кредитора да бъде спряно, което противоречи на съотношението между охранително и исково производство, изводимо на база общите принципи на гражданския процес.

3. По изменението на чл. 629а от Търговския закон.

Считаме за неудачно предложението по искане на длъжника съдът по несъстоятелността да налага обезпечителна мярка „спиране на изпълнителните дела срещу длъжника, с изключение на тези по ДОПК“. Независимо дали длъжникът е молител или ответник по молбата за откриване на производство по несъстоятелност, при всички случаи той е длъжникът по изпълнението в изпълнителния процес, а длъжникът по изпълнението няма право да иска спирането му. Чрез тази разпоредба ще се стимулира и без това наличната към настоящия момент злоупотреба с молби за откриване на производство по несъстоятелност – молбата се подава единствено само и само да се спрат индивидуалните изпълнения срещу длъжника. И ако това сега се прави чрез свързани с длъжника кредитори, ако предложеното изменение бъде прието, ще става направо по искане на самия длъжник и злоупотребата с производството по несъстоятелност ще бъде улеснена. Това не бива да се допуска. Въведеният в законопроекта критерий – „ако това се налага за запазване на имуществото му“ не би способствал за ограничаване на недобросъвестното упражняване на правата, тъй като по правило всяко принудително изпълнение има за типичен резултат реализиране на имуществото на длъжника по предвидения в закона ред.

4. По изменението на чл. 632 от Търговския закон.

Според мотивите към законопроекта, с предложените изменения се избягва воденето на продължителни и безпредметни производства по несъстоятелност.

В действителност, една от съществените причини за голямата продължителност на производствата по несъстоятелност са многократните спирания, поради изчерпване на средствата за покриване на разноските в производството по несъстоятелност и непривнасянето им от заинтересуваните лица. С оглед на това, очаквано е предложението за изменение на чл. 632. Предложението обаче не е балансирано, предвид съотношението му с разпоредбата на чл. 735, ал.2, като се отчете и константната съдебна практика, според която „Разпоредбата на чл. 632, ал. 4 във вр. с чл. 632, ал. 2 ТЗ, свързана с безусловната необходимост от

осигуряването на средства за разноски като предпоставка за продължаване производството по несъстоятелност, има действие и е приложима и в случаите по чл. 735, ал. 2 ТЗ, когато за обезпечаване на задълженията на длъжника са учредени обезпечения от трети лица и изпълнението срещу обезпеченията не е приключило или длъжникът е страна по висящо съдебно производство“.

Създаването на нова ал. 2 на чл. 735 ТЗ през 2016 г., която предвиди производството по несъстоятелност да не се прекратява, когато за обезпечаване на задълженията на несъстоятелния длъжник са учредени обезпечения от трети лица и изпълнението срещу обезпеченията не е приключило, беше направено, за да се даде възможност на обезпечените кредитори с имущество на трети лица да продължат изпълнението и за да не остане „безсубектно“ на страната на длъжника по изпълнението изпълнителното производство и като последица от това самото изпълнително производство да се прекрати. Тази разпоредба беше погрешно интерпретирана в съдебната практика и съдилищата масово не я прилагат в случаите, в които следва да се привнесат разноски за обезпечаване на развитието на производството по несъстоятелност.

При действащата сега редакция кредиторите чакат да се постанови спиране на производството и привнасят разноски малко преди изтичане на едногодишния срок за възобновяване на спряното производство и го правят многократно, не защото им харесва да има висящо производство по несъстоятелност, а защото това е единственият начин да имат време да се удовлетворят от обезпечението, защото ако длъжникът бъде заличен от Търговския регистър, няма да има правен субект, по отношение на който да се удовлетворяват. Казано иначе, това е конфликтът между обезпечените и необезпечените кредитори, който се разрешава или чрез неучастието на обезпечените кредитори в производството по несъстоятелност, които се удовлетворяват в рамките на индивидуалното принудително изпълнение, или чрез включването на обезпечените кредитори в производството по несъстоятелност, дори да нямат вземания срещу самия несъстоятелен длъжник.

С предлаганото сега изменение, според което спиране на делото на това основание се допуска само веднъж в производството, конфликтът между обезпечените и необезпечените кредитори не се разрешава, а напротив – ще се засегнат правата както на обезпечените кредитори с имущество от масата на несъстоятелността, които нямат вземания срещу несъстоятелния длъжник, така и на кредиторите, които имат вземания срещу несъстоятелния длъжник, които са обезпечени с имущества на трети лица, защото и едните, и другите ще бъдат принудени на практика да издържат производството по несъстоятелност, само и само да получат удовлетворение чрез реализацията на обезпечение, учредено от длъжника или третите лица.

Така че предлаганото изменение, освен неудачно, е и несправедливо.

В заключение, следва да се отбележи, че систематичното място на предложената нова ал.2 на чл.745 следва да бъде в чл.632.

По изменението на чл. 637 от Търговския закон.

5. Относно предлаганото изменение на чл. 638 ТЗ.

Считаме за удачно разрешението, залегнало в измененията на чл.638, според които от обхвата на спирането са изключени имуществата, за които има обявен купувач в изпълнителното производство.

Същевременно, и с настоящите изменения продължава да не е решен въпросът относно изпълнителните производства, които имат за предмет изпълняемо право, което не е предявено в производството по несъстоятелност в срока по чл.685, ал.1 ТЗ или чл.688, ал.1 ТЗ или е предявено и не е прието. Липсата на законодателна уредба на този въпрос води до противоречиви разрешения в практиката, които следва да бъдат преодоляни по законодателен път.

6. Относно предлаганото изменение на чл. 639б ТЗ.

Според мотивите към законопроекта с изменението на чл.639б ТЗ се въвежда нов механизъм за предварително осребряване от синдика на актив на длъжника с разрешението на съда, позволяващ да бъдат обезпечени паричните средства, необходими за покриване на разноските по несъстоятелност, ако те не бъдат внесени от заинтересованите лица. По този начин, според мотивите, се предотвратява възможността за многократни и неограничени на брой спирания на производството по несъстоятелност, редувани с последващи възобновявания.

Без да оспорваме предложената законодателна уредба, която в основата си се връща към предходната такава (преди измененията от 2010 г.), като същевременно усъвършенства същата, имаме определени резерви относно практическото приложение на новите текстове.

Пример – масата на несъстоятелността се състои единствено от ипотекирани имоти. При настоящата уредба, синдикът би поискал привнасяне на разноски, и ако такива не бъдат осигурени, производството ще бъде спряно. Нека да разгледаме същият случай при възприемане на уредбата, предложена от законопроекта. Кредиторите не предплащат разноски и съдът по мотивирано искане на синдика разрешава продажбата на имота. За да сключи договора за продажба на имота с грижата на добрия търговец по чл. 660, ал.2 ТЗ, синдикът следва да възложи изготвянето на оценка на имота на лицензиран оценител, респективно – да разгласи продажбата, което е свързано с извършването на разходи, които няма кой друг да понесе, освен самият синдик, с неясната перспектива да възстанови някога същите. Нещо повече, изобщо не е ясно дали въпросният актив някога ще се реализира изобщо, като синдикът едва ли ще има смелостта без санкция

на събранието на кредиторите да се отклони от оценката и при непроявен интерес при по-високи ценови нива, да започне самоволно да намалява цената. При това положение, производството съществува в едно доста непоносимо за участниците в него състояние – нито може да бъде прекратено по чл.632, ал.1, тъй като е налице достатъчно имущество, нито пък се развива, тъй като не постъпват средства, които да обезпечат неговото развитие.

Новосъздадената уредба създава и възможност за злоупотреба – при желание на ипотекарния кредитор да избегне търговата процедура и имотът да бъде придобит от конкретно лице за конкретна цена.

7. Относно предлаганите изменения на чл. 646, чл. 647 и чл.649 ТЗ.

Промените в чл. 646 и чл. 647 ТЗ предвиждат отпадането на началната дата на неплатежоспособността/свръхзадължеността като елемент от фактическите състави на преферентните и отменителните иски по чл.646, ал.2 ТЗ и чл.647, ал.1 ТЗ.

Според мотивите към законопроекта, с предложената промяна се цели по-бързо да се стабилизира самото решение за откриване на производството по несъстоятелност, тъй като в повечето случаи същото се обжалва единствено в частта относно началната дата на неплатежоспособността във връзка именно с възможностите за попълване на масата на несъстоятелността чрез предявяване на исковите по чл.646 и чл.647 ТЗ. Сочи, се че практически винаги началната дата на неплатежоспособността предхожда релевантните периоди преди подаването на молбата по чл.625 ТЗ, поради което тя няма практическо значение за защита на масата на несъстоятелността.

Считаме, че не следва да се възприема предложението за изменение на чл.646 и чл.647. Както се сочи в Решение №140/27.05.2020г. по т.дело 3106/2018г., I т.о., с изменението на Търговския закон /обн. ДВ бр. 20 от 28.02.2013 г. / се въведе нова структура на системата от иски за попълване на масата на несъстоятелността, като бяха недвусмислено разграничени исковите, които осигуряват защита срещу увреждащи масата на несъстоятелността действия и сделки /исковите по чл. 647, ал. 1 от ТЗ/ и исковите, с които се осигурява защита срещу действия и сделки с преферентен ефект / исковите по чл. 645, ал. 3 и 4 от ТЗ и чл. 646, ал. 2 от ТЗ/ При първия вид иски, тези в отделните хипотези на чл. 646, ал. 2 от ТЗ, законодателят не е включил като обща предпоставка изобщо имуществено увреждане на кредиторите на масата на несъстоятелността, изразяваща се в намаляване на съдържанието на последната, а се цели преодоляване само на т.н. преферентен ефект на уредените там сделки и действия на длъжника. Точно липсата на реално увреждане е основание, при преферентните иски, законодателят да е предвидил по-висока степен на защита на сделките и действията в хипотезите на чл. 646, ал. 2 от ТЗ, като е въздигнал в допълнителна обща предпоставка за атакуемостта им още и те да бъдат

извършени, съответно сключени, след началната дата на неплатежоспособност.

Аналогични са и изводите на правната теория¹, в която се приема, че преферентните иски не са основани на накърняване на масата на несъстоятелността, а на нарушаването на императивния дистрибуционен модел на чл.722 ТЗ и на принципа *pari passu*. Това нарушаване е възможно единствено в контекста на съществуваща неплатежоспособност или свръхзадълженост, защото именно те представляват *ratio legis* както на чл. 722, така и на принципа на равенство между заварените от откриването на производството по несъстоятелност хирографарни кредитори.

Предлаганата разпоредба на чл. 646, ал. 2 е и лишена от правна логика, тъй като смисълът на ограничението по чл. 646 ТЗ е в това да се обхванат извършените след началната дата на неплатежоспособност действия и сделки, но в рамките на определените срокове преди подаване на молбата по чл. 625 ТЗ. Преди да бъде въведена сегашната редакция на чл. 646, ал. 2 ТЗ, съществуваше трайната практика на антидатиране на началната дата на неплатежоспособност и огромен брой сделки, сключени в дълъг период от време, се оказваха недействителни.

Предложеното изменение периодът да е между подаване на молбата и датата на решението, ще остави кредиторите без защита за всички сделки, извършени преди подаване на молбата, каквато е целта на преферентните иски по чл. 646, ал. 2 ТЗ. Следва да се има предвид, че ограничението в сегашната разпоредба на чл. 647, 1, т. 3 и 4, е въведено за да защити третите лица, които са се доверили на платежоспособността на длъжника и са договаряли с него. Ето защо, отпадането на началната дата на неплатежоспособността/свръхзадължеността като елемент от фактическия състав на преферентните иски не следва да бъде подкрепено.

В заключение, считаме за неудачно предвиденото удължаване на срока по чл. 649 ТЗ от една на две години, тъй като ако бъде възприето, същото би създавало изключително голяма несигурност в оборота.

8. По изменението на разпоредбата на чл. 676 ТЗ.

Предложеното изменение не третира въпроса относно изискуемото мнозинство за приемане на решения от събранието на кредиторите.

В практиката този въпрос се решава противоречиво в частта относно базата, върху която се изчислява процентът, формиращ мнозинството – според едно от вижданията, тази база представлява размерът на представените на събранието вземания, а според другото становище – базата се формира от всички приети вземания и вземанията с предоставено право на глас.

---

¹ Авторски колектив, „Актуални въпроси на производството по несъстоятелност“ – издателство „Труд и право“, гр. София, 2015 г.

Предвид това, считаме за удачно да се търси законодателно разрешение на въпроса.

Отделно от това, следва да се уточни понятието „изрично писмено пълномощно“ в разпоредбата на чл. 674, ал. 4 ТЗ, като текстът се прецизира така – „изрично писмено пълномощно за участие в събранието“, защото в практиката има противоречиво тълкуване по въпроса дали в самото пълномощно трябва да бъде посочен начина на гласуване или да се посочи само събранието на кредиторите, за което се дава пълномощното.

9. По изменението на разпоредбата на чл. 698 ТЗ и чл.706а.

Предложението е неудачно. Срокът за предлагане на план за оздравяване не следва да бъде удължаван, тъй като ненужно ще забави производството по несъстоятелност. Ако длъжникът и кредиторите, от момента на откриване на производството, до одобряване на списъка на приетите вземания, не са подготвили оздравителен план, няма как с удължаването на срока да се обезпечи предлагането на план.

Съгласно ТР 1/2017 ОСТК на ВКС, т. 7, срокът по чл. 698, ал. 1 ТЗ за предлагане на оздравителен план тече от момента на обявяване в търговския регистър на определението на съда за одобряване на списъка на приетите вземания, предявени в допълнителния срок по чл. 688, ал. 1 ТЗ, което става винаги по-късно във времето от обявяване на първоначалния списък на приетите вземания, предявени в срок по чл. 685 ТЗ. Така че срокът за предявяване на план се удължава и с времето на одобряване на допълнително предявените вземания.

При това положение, с предвиждане на 2-месечен срок за предлагане на оздравителния план, се забавя ненужно процеса на осребряване.

Изложените по-горе аргументи са относими и към предложението за продължаване на срока за сключване на предварителния договор, тъй като със същото ненужно би се забавило възобновяването на производството по несъстоятелност и обявяването на длъжника в несъстоятелност.

10. По разпоредбата на чл.703, ал.2.

Предложената промяна в класовете, които гласуват плана за оздравяване не следва да бъде подкрепена. Съществува неяснота кое е наложило класовете, формирани от вземанията на работниците (т.4 на чл.722, ал.1) и публично-правните вземания (т.6 на чл.722, ал.1) да бъдат заменени съответно класовете, състоящи се от вземанията за издръжка, дължима по закон от длъжника на трети лица (т.5 на чл.722, ал.1) и вземанията, възникнали след откриване на производството по несъстоятелност (т.7 на чл.722, ал.1).

11. Относно измененията в процедурата по осребряване на масата на несъстоятелността.

На първо място, накратко отбелязваме въпросите, които не са получили законодателно разрешение в проекта за изменение и допълнение на търговския закон.

Законопроектът не предвижда изм.

енение на разпоредбата на чл. 717 б ТЗ, озаглавена „Място на извършване на продажбата“, която предвижда продажбата да се извършва в канцеларията на синдика или на адреса на управление на длъжника в деня, посочен в обявлението. Считаме обаче, че продажбата следва да се извършва в нарочно определена канцелария по седалището на съда по несъстоятелността по подобие на извършване на продажбите от съдебните изпълнители, които се извършват в съответния районен съд. Активите, които се осребряват в производството по несъстоятелност, не са по-малки като стойност и значимост, затова е редно самите продажби да се извършват в канцеларията на съда по несъстоятелността.

Считаме също така за необходимо включването на разпоредба, според която неудовлетворяването на обезпечен кредитор в едногодишен или двугодишен срок от началото на осребряването, води до възможност този кредитор да се удовлетвори в рамките на индивидуално принудително изпълнение, след разрешение на съда по несъстоятелността.

Кредиторите се съгласяват да влязат в договорни правоотношения с длъжника и поради обстоятелството, че длъжникът им е учредил обезпечение и очакват относително бързо и лесно да съберат вземанията си при липса на доброволно изпълнение. Ако удовлетворяването в производството по несъстоятелност се забави твърде много, би следвало обезпечените кредитори да могат да се удовлетворяват вън от производството по несъстоятелност, защото в противен случай обезпеченията им се обезсмислят, а и бавенето на производството често се дължи на действията на длъжника и свързани с него кредитори.

По отношение на предложените изменения в тази част, становището ни е следното.

Чрез предложените изменения се въвежда един-единствен способ за осребряване – търгът чрез тайно наддаване чрез последователно намаляване на цената с 10% до реализирането на съответния актив, респективно – на обособената част или на цялото предприятие. Премахва се продажбата чрез търг с явно наддаване и продажбата чрез преки търговски преговори.

Би могло да се прогнозира, че подобна промяна ще се отрази положително на ефективността и бързината на процедурата по осребряване, като същевременно следва да се обсъдят следните проблеми:

11.1. Относно плана за осребряване – върху синдика се възлага изготвянето на план за осребряване и ежемесечното отчитане на изпълнението му, като последиците от неспазването му не са регламентирани. Неясно остава каква е ролята на този план – възприемаме същият като опит да се структурира процедурата по осребряване, но едва ли

подобен план ще доведе до същинското нейно ускоряване. По-скоро, съществува опасност от създаване на ново нормативно изискване за представяне на още един документ от синдика, макар че дали един актив ще се реализира или не зависи от законите на пазара, а не от това, какво планира синдикът.

11.2. Относно гарантиране правата на кредиторите при продажба на вещите и имуществените права като цяло или на обособена част – Разпоредбата предвижда, че при продажба на вещите и имуществените права като цяло или на обособена част кредиторите не могат да бъдат поставени в по-неблагоприятно положение, отколкото при продажбата на отделни имуществени права. Предвид честите случаи на злоупотреба при хипотезата, когато се осребрява масата на несъстоятелността като цяло или чрез формиране на обособени части, считаме за удачно защитата на кредиторите да бъде засилена, като изрично се предвиди, че когато има кредитори с обезпечения върху отделни имуществени права от масата на несъстоятелността, задължително се извършва оценка на имуществените права поотделно и при продажба на имуществените права като цяло или като обособена част, кредиторът получава такава част от цената, която съответства на оценката на имущественото право, върху което има обезпечение.

11.3. Относно определяне на началната цена на база на данъчната оценка в случай, че същата е по-висока от оценката.

С предложеното изменение на чл. 717а, ал. 1 се предвижда, че при първата публична продажба оценката не може да бъде по-ниска от данъчната оценка или от застрахователната стойност, ако има такива.

Проблеми:

- Очевидно е допуснатата техническа грешка – текстът би следвало да бъде, че **цената** не може да бъде по-ниска от данъчната оценка/застрахователната стойност, **а не оценката**. Каква ще бъде оценката решава единствено оценителят при прилагане на съответните методи, подходящи за определяне на пазарната стойност на съответния актив.
- По-същественният въпрос обаче е въпросът по същество – следва ли изобщо такова изискване да се въвежда. Действително, в индивидуалния изпълнителен процес, при първата публична продажба цената се определя на база данъчната оценка, в случай че същата е по-висока от оценката. Има обаче съществени различия, които в случая не са отчетени – при начална цена, определена на база данъчната оценка, в изпълнителното дело се извършват само две продажби – първата публична продажба и новата продажба по чл. 494 ГПК. За разлика от тази уредба,

предложените промени в процедурата по осребряване в несъстоятелността предвиждат, че началната цена, определена на база на данъчната оценка ще намалява постъпателно с 10%, докато не се достигне 50% при това от оценката (а не от данъчната оценка). Като се има предвид, че в някои случаи данъчните оценки на недвижимите имоти са многократно завишени, може да измине поне една година в „празни“ търгове, докато се достигне 50% от оценката. Т.е., по този начин постигаме противоположния ефект на целената бързина.

11.4. Относно внасянето на задатък от кредитора с прието вземане/кредиторът по чл.717н ТЗ – с изменението на чл.717д, ал. 2 ТЗ се възприема принципа, според който кредиторът с прието вземане, който участва в продажбата следва да внесе задатък. Най-вероятно това е продиктувано от възприетия принцип за примат на електронния търг, при който е оправдано всички участници да внесат задатък. Все пак следва да се обсъди дали да не бъде възприет принципа на индивидуалното принудително изпълнение, според който вискателят не внася задатък, ако вземането му надвишава неговия размер. Няма разум кредиторът, който има да взема от длъжника, да внася задатък, освен ако задатъкът е в размер, по-висок от неговото вземане.

11.5. Относно последващите купувачи - . В разпоредбата на чл. 717е петдневният срок следва да се замени не със 7-дневен, а с 14-дневен, за да бъдат поставени всички купувачи в едно и също правно положение.

11.6. Изключително ограничителни са условията за възлагането на нова оценка. Според предложената новела на чл.717ж, ал.3 това може да стане в три случая:

- когато имуществото не бъде продадено на търг с начална цена 50% от оценката;
- от определянето на оценката са изминали повече от две години;
- при съществено изменение на икономическите условия или правния статут, които са от значение за оценката, след разрешение на съда.

За сравнение, при индивидуалното принудително изпълнение вискателят може да иска нова оценка, след нестанала втора публична продажба по чл.494 ГПК.

11.7. Относно електронния публичен търг.

Считаме, че е по-добре да се придържаме към правилото на ГПК, според което електронния публичен търг се провежда по писмено искане на страна в изпълнителното производство (в случая ще бъде – събранието на кредиторите) или служебно – по решение на съдебния изпълнител (в случая – по решение на синдика). В допълнение, по отношение на този въпрос следва

да се обсъди практическата приложимост на предложеното изменение, предвид обстоятелството, че понастоящем не е разработена действаща електронна платформа.

11.8. Терминологични уточнения – следва да се уточни дали ще се употребява термина „публичната продан“ или „продажбата“.

12. По изменението на разпоредбата на чл. 744 ТЗ.

Считаме за неприемлива предложената редакция на чл.744, ал.3. Намираме за по-удачно да се предвиди възможност за удовлетворяване на кредитори след прекратяване на производството по несъстоятелност, ако има заделени суми по чл. 717н, респ. по чл. 193, ал. 3 ДОПК и чл. 39, ал. 2 от ЗОЗ, вместо да се възобновява производството по несъстоятелност с всички последици от това.

13. По измененията в Глава петдесет и втора „а“ - Несъстоятелност на предприемача“.

Регламентацията на несъстоятелността на предприемача се въвежда с цел транспониране на Директива (ЕС) 2019/1023 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година за рамките за превантивно реструктуриране, за опрощаването на задължения и забраната за осъществяване на дейност, за мерките за повишаване на ефективността на производствата по реструктуриране, несъстоятелност и опрощаване на задължения и за изменение на Директива (ЕС) 2017/1132 (Директива за реструктурирането и несъстоятелността).

В чл. 760а от проекта на ЗИД на ТЗ се дава легалната дефиниция на понятието „предприемач“, като е възпроизведен текста на чл. 2, ал. 1, т. 9 от българския превод на директивата и е възприето, че предприемач е физическо лице, осъществяващо търговска, стопанска дейност, занаят или професия. Легално определение на понятието професия се съдържа в §1, т 2 от ДР от Закона за професионалното образование и обучение – професия е вид трудова дейност, за която се организира професионално образование и професионално обучение. Считаме, че в чл. 760а следва да се конкретизира, че предприемач, е не всяко физическо лице, което упражнява професия, а лице което упражнява „свободна професия“. В тази насока са мотивите на проекта на ЗИД на ТЗ, съгласно които необходимостта от въвеждането на несъстоятелност на предприемача е обусловено от това, че „Поради това всички физически лица - предприемачи, осъществяващи за своя сметка, на свой риск и отговорност стопанска дейност, занаят или свободна професия, които във връзка с дейността си имат финансови затруднения, спират или прекратяват дейността си поради невъзможност да погасят съществуващите си задължения, не разполагат с възможността да искат образуване на производство по реструктуриране на дейността си, производство по несъстоятелност и производство за опрощаване на техните задължения.“

Това е възприето и в направената от вносителя – Министерство на правосъдието частична предварителна оценка на въздействието, съгласно която относно Проблем 3: „Липса на правна уредба относно производството по несъстоятелност и опрощаване на задължения на физически лица – предприемачи“ се посочва, че всички физически лица - предприемачи, осъществяващи за своя сметка, на свой риск и отговорност стопанска дейност, занаят или свободна професия“ следва да разполагат с възможността да искат образуване на производство по реструктуриране на дейността си, производство по несъстоятелност и производство за опрощаване на техните задължения.

Следва да приемем, че такава е и волята на европейския законодател – в т. 72 на преамбюла на директивата се посочва, че „Предприемачи, които упражняват търговска дейност, стопанска дейност, занаят или професия като независими, самостоятелно заети лица, може да са изложени на риск от изпадане в несъстоятелност.“

С оглед на гореизложеното, Висшият адвокатски съвет намира, че в разпоредбата на чл.760а от законопроекта за изменение и допълнение на ТЗ следва вместо понятието "професия", да се употреби вярното понятие „свободна професия“, така както е въведено в самата Директива 2019/1023, като един от възможните начини на осъществяване на независима икономическа дейност от физическо лице, осъществяването на която го квалифицира като „предприемач“ по смисъла на Директивата.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО,

Висшият адвокатски съвет приветства намерението на Министерство на правосъдието да предприеме необходимите действия за изменение на разпоредбите, касаещи производството по несъстоятелност, и се надява, че направените в настоящото становище бележки и предложения, ще бъдат полезни и ще бъдат взети предвид още на тази фаза от законодателния процес.

Заявяваме готовност да участваме в процеса по подготовка на окончателния текст на законопроекта.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:**

Д-Р ИВАЙЛО ДЕРМЕНДЖИЕВ